

העם

דגל עטור כוכבים

מאות אלפי המאזינים לשידור לא האמינו ברצונו הראשון למשמע אזניהם. בנוכחות נשיא המדינה, ולפי בקשתו המפורשת של ראש הממשלה, ניגנה התזמורת הפילהרמונית את ההמנון האמריקאי לפני התקווה. היה זה עלבון לאומי צורב.

השבוע, כאשר מפלגות שונות ניסו לנצל את רגשיהם הלאומיים, לא היה ברור לאיש כיצד קרה הדבר. "שיקסה אחת היט" תהא אותי" התנצל ראש הממשלה, בהסבירו כי שאל את אחת האורחות האמריקאיות הלא-יהודיות מה לגנון קודם, וזו יעצה לו להתחיל בהמנון האמריקאי.

ג'רומוקו מאייתם. אולם כמו לכל הדי-מעשים האימפולסיביים של דויד בן-גוריון, היתה גם לזה כהנה. זמן קצר לפני המאורע החגיגי בהיכל התרבות התלאביבי קיבל ביגיי את הדר"ח הראשון על שיחתה של גולדה מאיר עם שרה-החן הסובייטי, אנדריי ג'רומוקו, בניו-יורק (העולם הזה 1043).

הודיעה גולדה: השיחה היתה "סיוט". ג'רומוקו היה נוקשה ותקיף, טען כי ממי שלת ישראל אינה אלא מקל בידי האימפרי-אליים נגד התנועה הלאומית הערבית. חזר במפורש על האזהרה הסובייטית שבירת המועצות תפעיל כוח נגד ישראל אם תתקיף את סוריה. איים ג'רומוקו: הקול הסובייטי באו"ם גרם להקמת ישראל, ואותו קול יכול להורידה שאולה. היה זה סיכום מדכא לנסיגת ממשל להתקרב שוב לברית המועצות (ראה להלן).

ביגיי היה מרוגז. נגינת ההמנון האמריקאי בצורה כליכך בלתי-מקובלת היתה תגובה אחת. השניה היתה בקשה לכתבי דבר והארץ לפרסם באופן בולט כי בשיתח גולדה עם שרה-החן האמריקאית הושג "תי-אום מלא" בין שתי המדינות.

ברונו יר"ח. היתה זאת הגומה. ה-סיכום הסודי שהושג בין גולדה ודאלס היה צנוע יותר: הבטחה אמריקאית לדאוג לחופשי השיט לאילת, אך סירוב מוחלט להבטיח חופש זה לאוניות המניפות דגל ישראל, סירוב לפעול למען חופשי השיט בתעלת סואץ.

סירוב מוחלט לפרסם כל הצהרה פרו-ישראלית שהיא, כדי לא להרגיז את ה-ערבים; הבטחה שלא להפריע לרכישת-נשק מצד ישראל במדינות אחרות (כגון צר-פת), אך סירוב להעניק לישראל נשק אמ-ריקאי ללא תשלום;

הבטחה להפנות זרם גדול של כס-פיים אמריקאיים לישראל. לא סוכם; עמדת ישראל לגבי דרישת האמריקאים להוציא ממפרץ אילת את שתי הפריגטות של חיל-הים, המרגיזות את סעוד.

נוכח סיכום זה, לא היתה הידיעה על "תיאום מלא" בין שתי המדינות מדויקת. הפרחת ברוזים עתונאיים, בשבוע בו פי-ריחו הסובייטים ירח מלאכותי, היה תחליף עגום להישג מדיני של ממש.

הממשלה

לא שרף, לא שליח

שיבת הממשלה התקדמה בעצלתיים. ה-שרים דיברו על ענינים שוטפים, שלא עוררו התרגשות יתירה. איש מהם לא ידע כי בתיקו של ראש הממשלה היה מונח מיסמך מעניין. היה זה כתב-התפטרות של זאב שרף מתפקיד מוכריה-הממשלה (אך לא מתפקיד הממונה על הכנסות המדינה) מפאת "עומס עבודתו".

ביגיי לא התכוון להראות את המיסמך לשרים. הוא היה בטוח בלבו כי יוכל לשכנע את שרף להישאר בתפקיד. שרף עצמו, שנכח בישיבה, לא דחק גם הוא את הקץ. הישיבה עמדה להסתיים מבלי שהדבר יעלה לסדר-היום.

השיר דגל עטור-כוכבים הפך חמונה הלאומי של ארצות-הברית לפי חוק הקונגרס משנת 1931, אך חובר בשנת 1814. עליידי פראנסס סקוט קיי, עורך-דין ששהה לצורך משאומתן על סיפון אוניית-מלחמה בריטית, בשעה שזו הפגיזה בלינה את באלטימור. למחרת הבוקר, כשראה קיי כי הדגל האמריקאי עודו מתנופף מעל לעיר המופגזת, חיבר באופן ספונטאני את השיר הנחלב.

פתק לביגיי. בחדר אחר של הבניין ישב יצחק נבון, מנהל לשכת ראש-הממשלה. בחצי אוזן שמע את מוכריה-העיתונים מכי-ריוזים על הופעת מעריב. נבון שלח להביא לו גליון, העיף בו מבט שיגרת. לפתע נעצר מבטו.

כעבור כמה שניות הוכנס פתק לראש-הממשלה - דבר נדיר בישיבות הממשלה. ביגיי קרא אותו, החריד. בפתק היה רשום, בכתב ידו של נבון: "כותרת של מעריב מודיעה על התפטרות שרף". ביגיי הבין כי שוב אין טעם להתמהמה. "יש לי הודעה", אמר לשרים. להשתוממותם הודיע להם כי שרף התפטר, אך הוסיף שהוא מקצה שעוד אפשר לדון בדבר שנית. "דו"ח מנגנון-החושף". אך נדמה ה-ישיבה, הסתירו ביגיי ושרף החוצה, כשזמנם בוער בקרבם. שניהם לא היו מעוניינים לפרסם את מתכיה-התפטרות - כי בעיני שניהם לא היה הדבר סופי. מי סינן את הידיעה לעתון?

החשד נפל מיד על שני האנשים, שיכלו להרוויח מהתפטרותו של שרף: מנהל משרד-ראש-הממשלה טדי קולק, שלטש זומן את

ח"כ שמשון יוניצ'מן בשליחות עולמית

ענינו על תפקידו רבי-ההשפעה של מוכרי-הממשלה; ויצחק נבון, שסילוקו של שרף היה יכול להרחיב את תחום השפעתה. שניהם הכחישו את הדבר נמרצות. כדי לטהר את עצמו הפעיל קולק את מנגנון-החושף, הסר למרותו, ביקש לברר כיצד באה הידיעה למעריב.

הפעם פעל המנגנון במרץ רב. תוך 24 שעות היה מונח על שולחנו של קולק הדו"ח. נסתבר כי הידיעה הובאה לא עליידי שרף ולא עליידי שליח, אלא עליידי כתב-מעריב שלום רונפלד. מקורה לא היה אלא פולה בן-גוריון, רעית ראש-הממשלה, ש-סיפרה אותה בתמימות בשית-רעים. אולם טיהורו מהחשד לא הועיל לקולק. כשהציעו לו לרשת את מקומו של שרף, נאלץ לסרב בלב כבד, כדי להחניק שמועות בלתי-עצומות בעודן באיבן, לפי שעה נשאר שרף, באופן זמני, מוכרי הממשלה.

מדיניות

סודי בהחלט

היה זה בחורש מאי, כאשר הודיעו הדיפ-לומטים בינה לממשלותיהם על פרסום מעניין מאד. אירופה-הפורט, גליון-ידיעות המודפס במכונת-הכפלה ומוצא לאור על-ידי שני עיתונאים הנחשבים כבעלי איגפור-מזיה מצויינת, הודיע כי מנהיג ישראלי פתח בוינה במשאומתן בלתי-רשמי עם ברית המועצות.

המנהיג, ששמו לא ננקב, לא היה אלא ד"ר שמשון יוניצ'מן, ח"כ חרות, שקיים בימי מלחמת-המחרת מגע עם דיפלומטים סובייטיים. אירופה-הפורט טען כי יוניצ'מן בא כנציג בלתי-רשמי של ממשלת ישראל, (המשך מעבר לדף)

ברשימה הרשמית של ראשי משרד ראש-הממשלה מופיע שרף במקום הראשון, קולק רק במקום השני.

השקט כנבולות יימשך. אין כל חשש לחידוש התנגשויות בגבול המצרי, מאחר שגמאל עבד אל-נאצר מעוניין בה צאתו של כוח החירום של האו"ם מגבולותיו, והוא ישקוד על שמירת השקט כדי לא ליצור עילה להשארותו של כוח זה.

גם בצפון וגם במזרח אין לחשוש להפרת השקט היחסי. סעוד יחדש את דרישותיו התקיפות להפסקת השייט לאילת. בוועידה של ראשי מדינות ערב, שתתכנס בעוד כשלושה שבועות בבירות, יעלה מלך סעודיה הצעה לפתוח בלחץ מרוכז על המערב להפסיק את השייט, עליידי הוצאת כוח האו"ם משארם אליידי יועמדת מיצרי טיראן תחת פיקוח סעודי-מצרי.

קרנו של גמאל עבד אל-נאצר שוב בשלב של עליה. בשבועות הקרובים ישפר הרוזן המצרי את יחסיו עם בריטניה ואולי גם עם צרפת, יבוא איתן להסכם בדבר שיט אניותיהן בתעלת סואץ ויסדר את בעיית הכספים המוקפאים מאז הגלמת התעלה. לעומת זאת ימשיך להיות מעורפל מצב היחסים בין מצרים לבין ארצות-הברית, אם כי אין זה מן המנע שתח דש ההצעה שהבנק לייבוא-יצוא ייממן תוכנית-פיתוח מצרית, וביניהן זו של הקמת הסכר הגבוה באסוואן.

צפה לשיחוררה הקרוב של ספינת-הדייג "דרון" וצוותה. אחרי שיחת דאג האמרשילד עם נציג מצרים באו"ם ד"ר מחמוד פאוזי, יעץ פאוזי לממשלתו לשחרר את הספינה ואנשיה. כנראה שהצוות יוחזר ארצה דרך

עזה ואילו הספינה תעבר ביס, אולי באמצעות צוות זר.

דויד בן-גוריון יודיע לי שותפיו בקואליציה כי אינו מוכן לשום שינוי מהותי בקו הנוכחי של הממשלה. בשיחות הקואליציוניות שיפתחו בסוף החודש, יבהיר ביגיי לשותפיו, בעיקר למפ"ם ואחדות-העבודה, כי מדיניות הממשלה בנייני חוק, בטחון וכלכלה תעמד בעינה, וכל מפלגה שאינה מרוצה ממנה יכולה לפרוש מהקואליציה. הסיכויים לפרשיה: אפסיים.

הממשלה לא תפסיק את מתן הסובסידיות. גם בחודשי ה-חורף תמשיך הממשלה להעניק סובסידיות ניכרות לצרכי מזון ודלק, תמנע על-ידי כך את עליית מדד-היוקר. העליה תלך ותקטן בחדר שי החורף. גם מפני זילדול מקורות העליה, כתוצאה מן המצור על העליה מצד ממשלת מרוקו, וחוסר ה-סיכויים להגדלת העליה ממזרח אירופה, וגם מפני צמצום תקציבי הקליטה על-ידי הסוכנות, ילך ויקטן מספר העולים מחודש לחודש.

ד"ר נחום גולדמן מכין ועידה יהודית-ערבית ראשונה לרון בענייני הפליטים. הועידה עשויה להתקיים באירופה, וישתתפו בה ערבים מבין פליטי ארץ-ישראל ונציגי הקיבוצים היהודיים הגדולים בעולם, כולל ישראל.

ממשלת ישראל תעשה מאמץ לזכות בכיקורו של ד"ר קוואמה נקרומה, ראש ממשלת גאנה. כמשקל נגדי לנסיגותיה של ממשלת מצרים לגרם להרעת יחסים בין ישראל וגאנה, תנסה ישראל להגביר ככל האפשר את יחסי הידידות, ושגריר ישראל באקרא יפעל לקשירתו האיטית של נקרומה לעמדת ישראל.

מסתמן שינוי כללי בהרכב השלטון המקומי ברחבי הארץ. אחרי שורה של התנגשויות בין מפא"י ושותפיה התיים בסמועות מקומיות, מתגבשת במוסדות מפא"י החלטתה להחליף את הדתיים בשותפים ציונים-כלליים.

הרבותיה של הרבנות הראשית יתרחבו. למרות חוות-דעתו של היועץ המשפטי שאפשר להגיש תביעה פלילית נגד החרם שהוטל עליידי הרבנות על חלב תנובה, לא תירתע הרבנות הראשית מהטלת חרם על אוניות צי"ם שאינן מקיימות את מנחת השבת. עד עתה נמנע חרם זה בגלל טענת צי"ם כי הפעלת אנייה בשבת היא תהליך אוטומטי, שאינו גורר חילול-שבת. לאחרונה התנבשה ברבנות הדעה שהנחה זו מוטעית, ולפי דרישת הרבניס תצטרך צי"ם להשבית את אניותיה בשבת או להעסיק מסיקים ערביים לצורך זה, דרישה אשר איגוד הימאים מתנגד לה בחריפות.

חברות התעופה הבינלאומיות יאיימו להפסיק את טיפוס מיהן לדוד, אם לא יופעל משרד דואר כשרה התעופה בשבתות. שר הדואר הדתי ד"ר יוסף בורג הודיע בפירוש כי לא יענה לדרישה זו.

היבון לתכונה ציבורית רבה מסכיב למשפט שייב. בין השאר עוסק עתה הש.ב. בשיקום שיטתי של חסידי-שייב לשעבר, עד כדי מתן שיכון וסידור בעבודה בתה"ל, מפעל תימנע ומוסדות דומים. בצורה זו מקווה הש.ב. לבדוד את שייב לפני המשפט ואולי להשיג שותפים למלחמה בו. יקותיאל פדרמן עומד לרכוש את אחד מבתי-החמלון המפוארים בירושלים. אחרי שרכש את מלון אכדיה והתחיל לבנות מלון בחיפה. בצורה זו יהיה מלון דן התלאביבי קשור לשלושה בתי-חמלון נוספים, יוכל למכור בחוק-לארץ סיום אחיד בארץ.